

ПРОГНОСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗАЛІЗОРУДНИХ РОДОВИЩ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇНИ

Горошкова Л.А.

Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ,
goroshkova69@gmail.com

A study was conducted on the state of the iron ore market worldwide and in Ukraine. It has been demonstrated that the iron ore industry is the one that compensates for the losses of world economies during crises or helps to overcome them. Research was conducted on the correlation between a country's GDP and the volumes of iron ore exports and export prices. The existence of a correlation between the growth rates of GDP, iron ore export prices, and their global levels was proven using correlation analysis.

An analysis of the situation that arose with the onset of full-scale war showed that Ukraine did not utilize its export potential due to limited transportation capabilities. Considering the forecasts for the development of the global iron ore market and the needs of the Ukrainian economy for currency inflows, there is a necessity to increase the volume of iron ore extraction in Ukraine and boost exports.

THE FORECASTING MODELING OF THE USING OF IRON ORE DEPOSITS IN UKRAINE AMID WAR AND POST-WAR RECOVERY OF THE COUNTRY

Horoshkova L.A.

Вступ. Україна належить до 10 країн, яка має найбагатші запаси залізних руд. Значною є частка металургійної та залізорудної галузі у формуванні ВВП країни та в експорті – близько 30 %, з яких 6,3 % експорту забезпечує залізорудна промисловість.

Аналіз попередніх досліджень, формулювання проблеми, актуальність її вирішення. Актуальність проведеного дослідження зумовлена наступними обставинами. З початком війни у 2014 році і повномасштабного вторгнення у 2022 році, виникли суттєві проблеми. Спочатку була окупація Криму і неможливість використовувати родовища Керченського залізорудного басейну та потужності Керченського залізорудного комбінату. У 2022 році стало ще складніше, оскільки частина потужностей металургійної галузі опинилась на окупованій території, наслідком цього стало зменшення можливостей галузі у забезпеченні експортних надходжень у країну. На окупованих територіях опинились родовища Білозерського та Приазовського залізорудних районів. За таких умов виникла необхідність проведення прогностичного моделювання використання залізорудних родовищ України в умовах війни та формування перспектив для виконання завдань повоєнного відновлення країни.

Фактичний матеріал та методологія досліджень. У процесі проведення дослідження використані загальнонаукові (аналіз та синтез, індукція та дедукція, аналітичне групування) та спеціальні (абстрагування, моделювання, прогнозування, статистичний аналіз та ін.) методи вивчення явищ і процесів.

Отримані результати, їх обговорення. Був проведений аналіз світових тенденцій ринку залізорудної сировини і встановлено, що до 2005 року суттєвих коливань щодо обсягів видобутку та світових цін не спостерігалось. Ситуація суттєво змінилась починаючи з 2005 року (рис. 1).

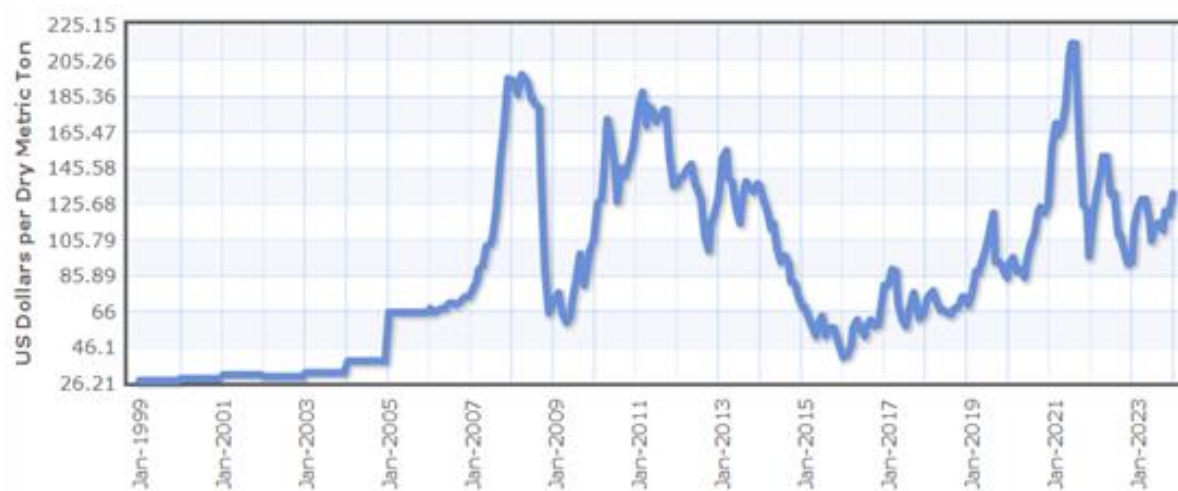


Рис. 1. Динаміка видобутку залізної руди в світі

<https://www.indexmundi.com/commodities/?commodity=iron-ore&months=300>

Було проведено порівняння динаміки видобутку залізної руди в світі та Україні, світових та експортних цін на руду в Україні впродовж 2003–2023 років. Встановлено, що більшість країн, що мають поклади залізної руди намагаються за рахунок збільшення експорту зменшити наслідки криз. Не виключенням була і Україна.

Щодо цін, то світові ціни також мали певні періодичні коливання, у т.ч. і місячні. Вітчизняні експортні ціни мали подібні коливання, але за величиною поступались світовим до 2017 року.

Були проведені дослідження взаємозв'язків між темпами зростання ВВП, експортними цінами на руду та їх світовим рівнем і виявлене співпадіння тенденцій їх змін. Висновки зроблено на підставі досліджень функцій взаємної кореляції між ВВП країни та експортом руди й між загальним обсягом експорту з України та експортною виручкою від продажу залізної руди. Також біла встановлена наявність періодичних часових лагів (рис. 2, 3).

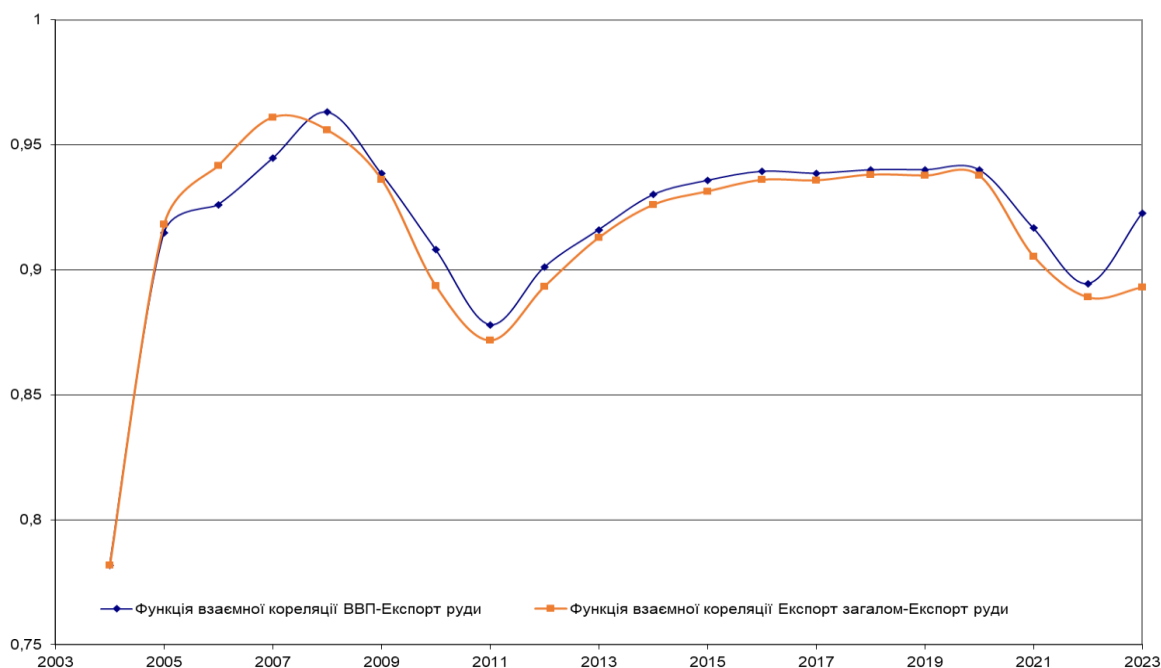


Рис. 2. Функція взаємної кореляції між ВВП країни та експортом руди й між загальним обсягом експорту з України та експортною виручкою від продажу залізної руди

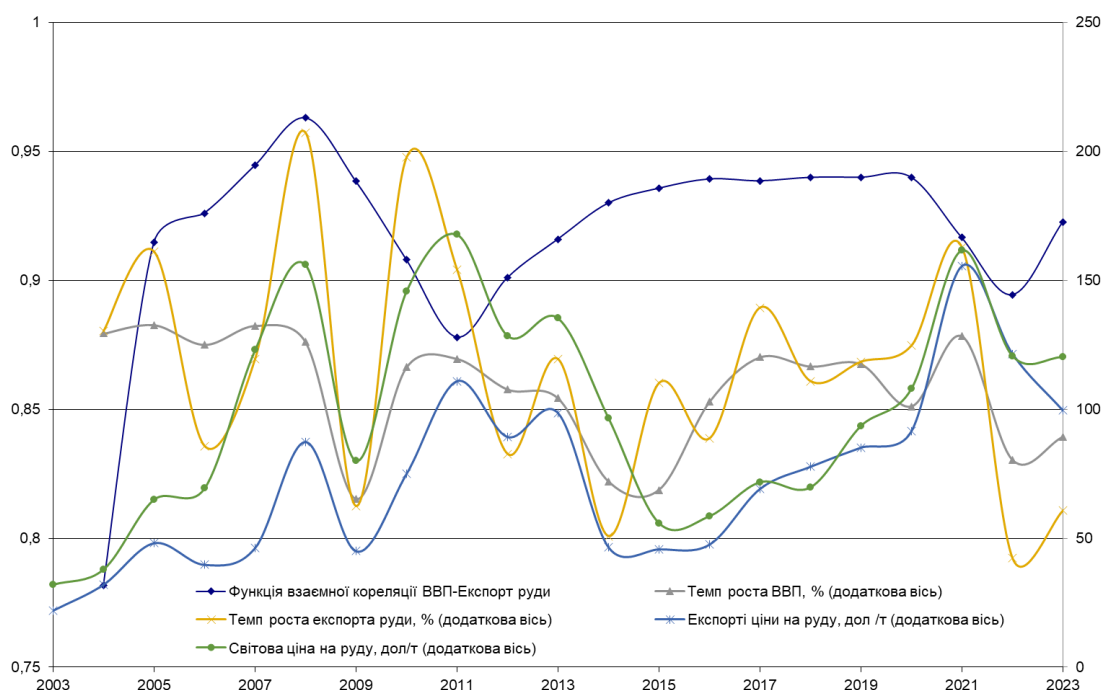


Рис. 3. Функція взаємної кореляції між ВВП країни та експортом руди, динаміка показників темпів росту експорту руди, темпів рості ВВП, світових цін на руду та експортних цін на руду

За підсумками 2023 року спостерігало скорочення експорту залізної руди на 26 % у порівнянні з 2022 роком – до 17,75 млн т. У порівнянні з довоєнним 2021 роком експорт сировини скоротився на 60 %. Зазначені тенденції негативно впливають на стан економіки країни, оскільки одночасно зменшені обсяги експорту металу з України. За таких умов існує необхідність пошуку відновлення експортного потенціалу країни, у т.ч. і подолання логістичних проблем.

Висновки. Отримані результати дозволили дійти висновків, що вітчизняна залізорудна галузь має важливе значення для економічного розвитку країни і під час попередніх криз дозволяла подолати наслідки кризових явищ. Аналогічною є роль залізорудної галузі і в світі. Отже з урахування прогнозів щодо розвитку світового ринку залізної руди та потреб економіки України у валютних надходженнях, існує необхідність збільшення обсягів видобутку залізної руди в Україні та збільшення експорту. Така політики, певною мірою є ресурсовиснажливою, але може бути обґрунтована умовами війни.

Список використаних джерел:

1. Горошкова, Л.А. (2011). Економічна циклічність розвитку металургійної та забезпечуючих галузей. Економічний вісник університету: Збірник наукових праць учених та аспірантів, Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди, 17/2, 47–54.
2. Портал даних видобувної галузі України. URL: https://eti.gov.ua/resursi-rozvidka-ta-vidobuvannya/rudi-zaliza_2022/.
3. Mineral Commodity Summaries, 2022. URL: <https://pubs.usgs.gov/periodicals/mcs2022/mcs2022-iron-ore.pdf>.